

POSTANOWIENIE

12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 12 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. K. i P. K.
przeciwko R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 1 marca 2024 r., I ACa 246/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko R. AG z siedzibą w W. Oddział w Polsce (taki sposób oznaczenia pozwanego wynika z art. 19 pkt 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 470), powodowie D. K. i P. K. wnieśli o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr [...] z 3 grudnia 2008 r.,

zawarta pomiędzy powodami i poprzednikiem prawnym pozwanego E. S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. jest nieważna oraz zasądzenie od pozwanego R. AG z siedzibą w W. Oddział w Polsce z siedzibą w W. solidarnie na ich rzecz kwoty 141.422,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23 lutego 2022 r. do dnia zapłaty. Domagali się także ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego nr [...] z 3 września 2009 r., zawartej pomiędzy powodami i poprzednikiem prawnym pozwanego E. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. oraz zasądzenia od pozwanego solidarnie na ich rzecz kwoty 80.253,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23 lutego 2022 r. do dnia zapłaty. W następnych pismach procesowych żądania pozwu zostały przez powodów odpowiednio zmodyfikowane, z jednoczesnym cofnięciem powództwa o zasądzenie należności ubocznych w pozostałym zakresie. Pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

W wyniku rozpoznania sprawy wyrokiem z 30 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Elblągu, w szczególności, ustalił, że umowa o kredyt hipoteczny nr [...] z 3 grudnia 2008 r., zawarta pomiędzy powodami D. K. i P. K., a poprzednikiem prawnym pozwanego – E. Spółką Akcyjną Oddział w Polsce z siedzibą w W. jest nieważna; zasądził od pozwanego R. AG z siedzibą w W. Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powódki D. K. kwotę 70.711,42 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyszczególnionych kwot do dnia zapłaty; na rzecz powoda P. K. kwotę 70.711,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyszczególnionych kwot do dnia zapłaty; ustalił, że umowa kredytu hipotecznego nr [...] z 3 września 2009 r. jest nieważna; zasądził od pozwanego R. z siedzibą w W. Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powódki D. K. kwotę 40126,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyszczególnionych kwot do dnia zapłaty; zasądził od powoda P. K. kwotę 40126,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyszczególnionych kwot do dnia zapłaty; umorzył postępowanie w części cofniętego powództwa co do odsetek ustawowych za opóźnienie.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu wniosł pozwany, zaskarżając to orzeczenie w części, to jest w zakresie punktów 1, 2 a i b, 3, 4 a i b oraz 6 rozstrzygnięcia zarzucając naruszenie odpowiednich przepisów

postępowania oraz wyszczególnionych przepisów prawa materialnego. W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie.

Apelacja została uwzględniona jedynie w części i w konsekwencji Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 1 marca 2024 r.: I. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 3 i umorzył postępowanie o ustalenie odnośnie do obu umów; II. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz: a. powódki D. K. kwotę 70.708,42 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 60.000 zł od dnia 23 lutego 2022 r. do dnia zapłaty, od kwoty 10.708,42 zł od dnia 24 maja 2022 r. do dnia zapłaty, b. powoda P. K. kwotę 70.708,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 60.000 zł od dnia 23 lutego 2022 r. do dnia zapłaty od kwoty 10.708,41 zł od dnia 24 maja 2022 r. do dnia zapłaty; a w pozostałym zakresie apelację oddalił (III).

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 1 marca 2024 r. w części, w której Sąd ten oddalił apelację w pozostałym zakresie, to jest: odnośnie do pkt. II wyroku w części rozstrzygnięcia w jakiej dotyczyło ono roszczeń pieniężnych związanych z umową kredytową nr [...] z 3 września 2009 r. oraz w części, w której Sąd odwoławczy zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 8100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 4 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że konsument został pozbawiony możliwości wpływu na treść stosunku prawnego, w sytuacji gdy postanowienia umowne zaoferowane zostały we wzorcu stosowanym przez przedsiębiorcę; istniała możliwość ich negocjacji przez konsumenta, a konsument mimo tego nie podjął próby negocjacji; art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji wykluczenie możliwości zastosowania mechanizmu przeliczeniowego według innego kursu w miejsce kwestionowanych klauzul przeliczeniowych.

Skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, które sprowadził do następujących pytań: 1. Czy możliwe jest ustalenie nieważności umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej wskutek uznania przez Sąd za niedozwolone postanowień umowy kredytu dotyczących sposobu ustalania kursu waluty obcej poprzez odesłanie do tabeli kursowej stosowanej przez bank, jeżeli po ich usunięciu treść umowy nie wykracza poza granice swobody umów w rozumieniu art. 353¹ k.c. ani nie jest sprzeczna z treścią art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw oraz 2. Czy przepis art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy (tj. w brzmieniu z dnia 7 września 2009 r.) na zasadzie art. 56 k.c. może zostać zastosowany jako przepis dyspozytywny wprowadzając w miejsce postanowień umowy i regulaminu wyeliminowanych ze stosunku prawnego z powodu nieważności, postanowienia wynikające z ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego?

Nadto pozwany uzasadnił wniosek o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania również tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. 1. art. 385¹ § 1, 3 i 4 k.c. w zakresie możliwości uznania za indywidualnie uzgodnione takiego postanowienia: którego treść konsument miał możliwość negocjowania lub wybrania spośród kilku alternatywnie przedstawionych propozycji postanowień, a nie przejawiał takiej woli i w konsekwencji przyjęcie, że konsument zaakceptował jego treść w postaci zaproponowanej przez przedsiębiorcę i w związku z tym nie miał woli modyfikacji postanowień umowy zaoferowanej mu przez przedsiębiorcę; 2. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c. oraz art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c., w zakresie możliwości stwierdzenia przez Sąd nieuczciwości tylko niektórych elementów warunku umownego w postaci klauzuli indeksacyjnej (klauzuli ryzyka walutowego/waloryzacyjnej), i w konsekwencji eliminacji zapisu umownego wyłącznie w zakresie wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu i ich zaliczenia na poczet zobowiązania kredytowego, z zastosowaniem tabeli kursowej stosowanej przez bank (klauzuli przeliczeniowej) oraz zastąpienia go

innym sposobem określenia kursu waluty obcej wynikającym z przepisów prawa lub zwyczajów, np. jednoznacznym postanowieniem odnoszącym się do średniego kursu banku centralnego (Narodowego Banku Polskiego), co nie rodziłoby potrzeby zastąpienia wyeliminowanej treści jakimkolwiek przepisem prawa.

W odpowiedzi na skargę powodowie wniesli o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, o jej oddalenie, a w każdym przypadku o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002,

nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym, nie ma zatem podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasadzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie

opłat za czynności radców prawnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[PG]

[a.ł.]